

Mély-ég objektumok

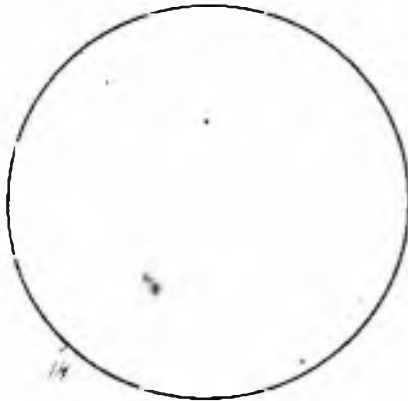
Szeptember–november hónapokban 12 észlelő 45 észlelést végzett. Az őszi hónapokban a hosszú észlelőlista ellenére kevés észlelés érkezett. Üdvözljük új észlelőinket! Reméljük, a következő időszakokban is erősítik a mély-ég észlelők kicsi, de lelkes táborát. Lássuk, mit írtak rajzoltak megfigyelőink az aktuális ajánlati területről!

Észlelő	Észl.	Műszer
Ambrus Ádám (Nyíregyháza)	1	3 L
Berkó Ernő (Ludányhalászi)	3	35,5 T
Erdői József (Bogyiszló)	1	5 L
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	13	16 T
Hidvégi István (Ipolytölgyes)	3	10 T
Horváth László (István (Tamási))	1	11,4 T
Kónya Béla (Hajdúszovát)	5	15,4 T
Ladányi Tamás (Veszprém)	1	25 C
Lőrincz Imre (Albertirsa)	1	20,3 T
Szabó Gábor (Monor)	5	40,7 T
Tímár András (Budapest)	1	10 L
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	10	27 T

NGC 750, 751 GX Tri

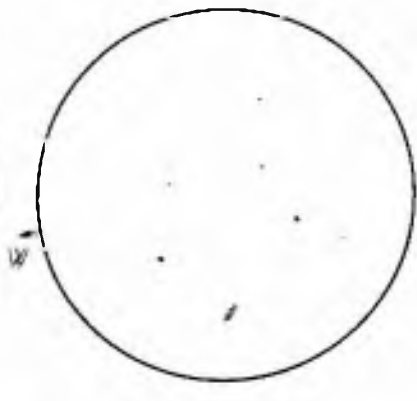
16 T, 83x: Fényes, jól észlelhető kicsi GX. A centruma élénk, alakja kerek. (Hadházi Csaba, 2003)

19 T, 100x: Gyengén megnyúlt objektum, aminek a központi része fényesebb. (Molnár Zoltán, 2000)

NGC 750, 751

27 T, 214x, LM=12' (Szabó Gábor)

NGC 777

15,4 T, 125x, LM= 19' (Kónya Béla)

25 C, 150x: Elnyúlt, földimogyoró alakú, halvány ikergalaxis. **234x:** Látszik, hogy az északi galaxis fényesebb, mint a társa. (Berente Béla, 1992)

27 T, 214x: Könnyen észrevehető fényfolt, ami kis idő múlva „kettéválik”. Teljesen nem különül el a két GX, mert összeérnek, de jól kivehető, hogy nem egy GX-ról van szó. Először a GX déli fele látszott feltűnőbben, de amire összeállt a végleges kép, már az északi NGC 750 volt a feltűnőbb a központi sűrűsödésével. Az NGC 751 egy megnyúlt folt, ami a 750 közepéből jön ki. Halvány külső rész veszi körül mindkét GX-t. (Szabó Gábor, 2003)

27 T, 120x: Első pillantásra a két pici GX egyetlen elnyúlt folt. **214x:** Így már EL-sal különválnak az egyébként összeolvadó pár. Az északi NGC 750 a fényesebb és nagyobb, 13^m0 és $40''$. Szabályosan kerek, közepé felé fényescsíkj, egészen egy halvány, csillagszerű magig. NGC 751: $30''$ -es, 13^m5 -s. Közepé felé nem látok intenzitás-növekedést. Az egyik kedvenc GX-párom. (Tóth Zoltán, 2003)

30 T, 300x: Alapvetően földimogyoró alakú. Mindkét GX rendelkezik egy fényesebb központi tartománnyal, ezeket kiterjedt halók övezik. A nyugtalan légkornél éppen lefűződnek egymástól. Az elhelyezkedésük PA 35/215 fok. (Schiné Attila, 1995)

NGC 777 GX Tri

15,4 T, 125x: A galaxis egy rombuszt alkotó csillagscsoporttól északra található. Alakja kissé elnyúlt, egyenletes felületi fényességű, kb. 13^m . Az NGC 778 galaxis nem volt látható, melynek a rombusz felső részében lenne a helye. (Kónya Béla, 2003)

16 T, 156x: Kis méretű, élég fényes, így könnyű galaxis. A központi vidéke gyenge. Kerek alakú, a nagyítást jól bírja. (Hadházi Csaba, 2003)

NGC 890 GX Tri

15,2 T, 152x: Könnyen látható GX Kör alakú, csillagszerű maggal, amihez egy fényesebb központi rész tartozik. Utána a leghalványabb rész, a perem következik. (Szabó Gábor, 2003)

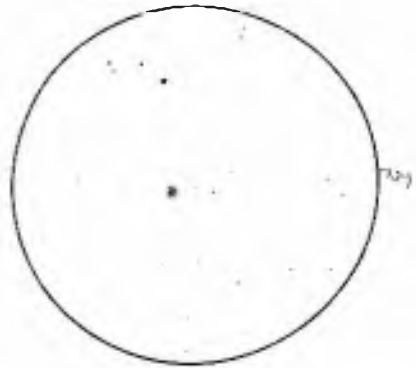
15,4 T, 125x: A galaxis K-Ny-i irányban igen elnyúlt. Halvány foltként volt észlelhető, fényesség kb. 13^m . (Kónya Béla, 2003)

19 T, 100x: Halvány csillagokból álló csoporttól K-re található kis ködösség, csillagszerű, fényes maggal. (Molnár Zoltán, 2000)

25 C, 150x: Kicsi, kerek, közepé felé gyorsan fényescsőd galaxis. Kompakt magja van. (Berente Béla, 1992)

40,7 T, 225x: Fényes, kör alakú galaxis. Könnyen látszik, de részleteket nem tartalmaz. (Szabó Gábor, 2003)

44,5 T, 314x: Nagyjából kerek GX, fényes központi résszel. Átmérője $1''$, a nyugati oldalon egy kissé fényesebb terület látszik. (Papp Csaba, 1992)

NGC 890

15,2 T, 152x, LM= 20' (Szabó Gábor)

NGC 925 GX Tri

10 L, CCD: A felvétel bő 5 órányi „fénygyűjtés” eredménye. 6–12 perc közötti integrációs időkkel készült képek lettek összeadva. Sok részletet mutat ez a torzult galaxis, bár az alacsony felületi fényesség miatt nagyon nehéz objektum. (Berkó Ernő, 1999)

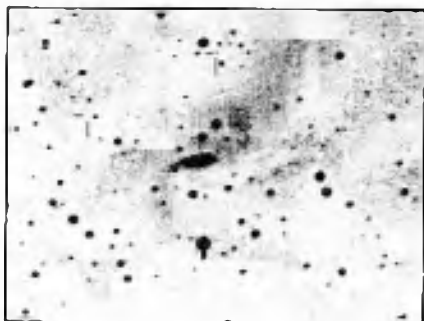
10 L, 20x, 47x: A katalógusbeli adatok alapján könnyebb objektumra számítottam. EL-sal azért jól látszik a legfényesebb, kb. 3' átmérőjű belső rész, melyet diffúz, kiterjedt halo vesz körül. A legérdekesebb az volt az egészben, hogy 200x-os nagyításnál alig lehetett észrevenni, míg 20x-al könnyen látszott. (Lőrincz Imre, 2000)

10,2 L, 52x: Kissé párák légkörnél sikerült elcsípnem ezt a galaxist. Kb. 5'x10' méretű, nagyon diffúz objektum, mely centralitást nem mutat. Elnyúltsága PA 135/315 fok irányú. (Horváth Tibor, 2000)

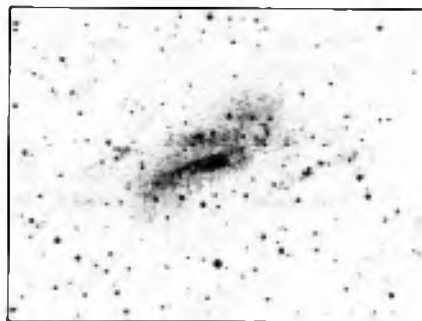
15 T, 75x: Nagyméretű, ovális alakú galaxis, megnyúltsága 1:2 arányú. Felülete egyenletesen halvány, semmilyen központi sűrűsödés nem látható. A galaxis halványsága miatt elég diffúz a szélénél. (Szabó Gábor, 1997)

15,2 T, 76x: Látványos, nagy méretű GX. Nagyon diffúz megjelenésű, látványban hasonlít egy DF-höz. Hatalmas felszínén alacsony intenzitású inhomogén részek vibrálnak, amelyek alig fényesebbek, mint az alacsony felületi fényességű halo. (Szabó Gábor, 2003)

16 T, 50x: Nagy mérete ellenére az adott fényességhez képest halvány. E1.-KL változtatásával bukkan elő ez a gyönyörű GX. Kissé ovális, egyenletes halo, fényes mag, Mésésen szép csillagszőnyegen fekszik! (Hadházi Csaba, 2003)

NGC 925
10 L+CCD (Berkó Ernő)

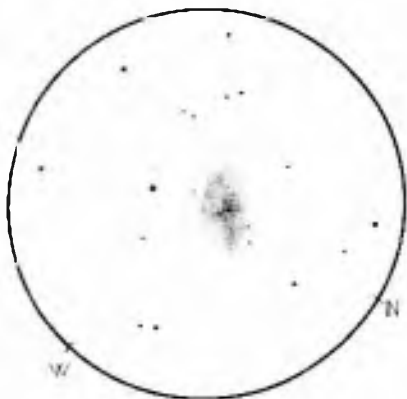

NGC 925
DSS-felvétel)

19 T, 100x: Nagy kiterjedésű, É-D-i irányban megnyúlt ködösség. Az előtér csillagokkal olyan benyomást kelt, mintha nagyon halvány csillagokból álló, laza nyílthalmazról lenne szó. (Molnár Zoltán, 2000)

20,3 T, 40x: Könnyen megtalálható, mint homogén, diffúz folt ködlik, halvány csillagok közt. 58x: Ezzel a nagyítással és nagy látómezővel adja a legjobb képet. A galaxis viszonylag kontrasztos marad, de némi foltosság is megfigyelhető a déli részén. Három apró pont (előtér csillagok?) látszik a GX felületén. A 6'-es látszó átmérőt ilyen közepes égen kompromisszumként lehet elfogadni. 150x: Sokkal halványabbá változott. Újabb részletek nem tűnnek elő. (Lőrincz Imre, 2003)

27 T, 120x: Nagyon alacsony felületi fényességű, 6'x3'-es folt. Maga enyhén fényesedő, a halo nagyon lágy, teljescs belevész az égi háttérbe. A hossz tengelyben, ENy-DK-i irányban EL-sal egy fényesebb sáv fut, ami középen, a magnál kidomborodik. Ez a sáv ENy felé fényesebb. Ez a GX igazán sötét eget kívánna. (Tóth Zoltán, 2003)

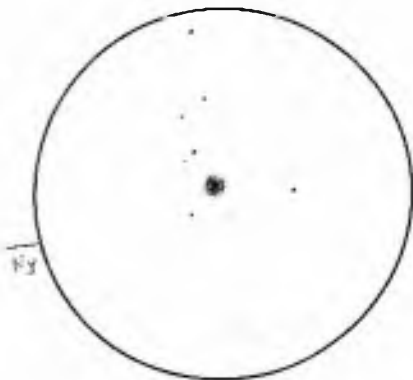
NGC 925

27 T, 120x, LM= 21' (Tóth Zoltán)

NGC 949 GX Tri

15,4 T, 120x: A galaxis nagyon kis fényfoltnak látszott, fényessége kb. 12^m - 13^m . Alakja D-Ny-i irányban kissé elnyúlt. (Kónya Béla, 1996)

16 T, 156x: A Guide szerinti fényessége ellenére könnyen látszó galaxis. Fénycs, kicsi, alig megnyúlt Centruma elég jól előjön. (Hadházi Csaba, 2003)

NGC 949

16 T, 156x, LM= 30' (Hadházi Csaba)

BERKÓ ERNŐ

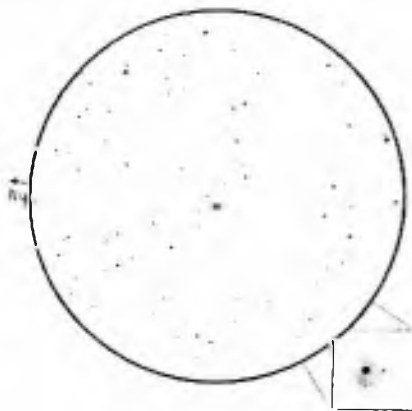
Elhanyagolt szépségek IV.

Mostani válogatásomban először a közelmúlt ajánlati csillagképciből mutatok be egy-egy planetárist, majd a Cygnus csillagképet meglátogatva további hármat. Ezek az objektumok egy kivételével középcs kiterjedésűek, bár van köztük kifejezetten nehéz, nagy távcsőáttnérőt, jó eget kívánó is. Viszont van, amit érdemes 15-20 cm-es távcsővel megkércsni, persze jó térképekkel felszerelve.

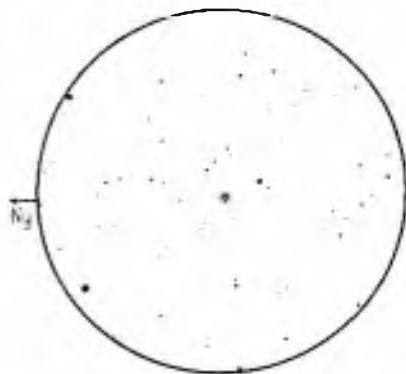
PK 060.3-07.3 PL Sge (PK 60-07.1)

35,5 T, 263x: A központi csillag változó, valamint kettős is, HRL 1 néven. Igen eltérő, a társ PA 100° felé látszik, kb. 13^m -val. A főcsillag 10^m -s lehet, a köztük levő távolság mintegy $10''$. OMI szűrővel a társ eltűnik, de ekkor a ködösség elég határozott derén-

gésként előjön. Később a társ pozíciója is észrevehető. **420x:** A kettős igen tágra nyílik, néhány újabb csillag is be-bevillan. A látvány hasonlít az előző szűrőre. A ködösség a társig követelhetően kör alakban veszi körül a fényes főcsillagot. Most mintegy 20"-nek látszik a PL átmérője. Valószínűleg csak a „fényesebb” belső részét látom, mert a szél erősen csökkenő fényességgel olvad az égi sötétségbe. A főcsillag az FG Sagittae különleges változócsillag. (Berkó Ernő, 2000) (Katalógusadatok szerint 29" a mérete, a központi csillagra 11"^m 5-t írják. Henize fedezte fel, 1961-ben.)

PK 060.3-07.3
35,5 T, 263x, LM= 15'

PK 058.6+06.1
35,5 T, 263x, LM= 15'

PK 058.6+06.1 PL Vul (PK 58+06.1)

35,5 T, 263x: Frős holdfény (első negyed utáni), világos eg, elég nehéz planetáris. Csak kinkeservesen dereng valami a fényes égen. Nem túl meggyőző. Semmi részlet, csak 0,5-nyi gyenge foltocska. **420x:** Beugrik, de semmi többletet nem hoz. Az OIII szűrőt nem bírja. Jobb égen érdemes lenne visszatérni rá, biztató. (Berkó Ernő, 2000) (Abell 1955-ös felfedezése. 37"-es átmérőt és 17"^m 5-s fényességet ad meg a katalógus. Ez utóbbi adat szerintem erősen kérdéses.)

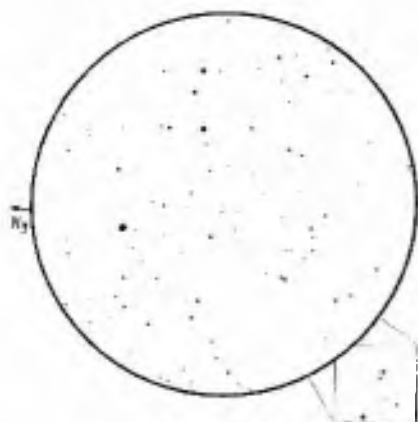
PK 077.5+03.7 PL Cyg (KjPn 1)

35,5 T, 263x: Kemény, halvány, picit. Ráadásul elég határozatlan a látványa. A pontos hely ismeretében halvány csillagként (15"^m alatt) látszik. Semmi kiterjedtség. Az OIII és az UltraBlock szűrők sem segítenek. **420x:** A csillagtól ÉNy-ra egy még halványabb is feltűnik. Mintha a kettős enyhe ködösségbe ágyazódna. A két csillag mintegy 5"-re van egymástól. (Berkó Ernő, 2000) (A γ Cyg közelében található planetárist Kazaryan és munkatársai 1971-ben fedezték fel. Egyetlen adata az 5"6-es méret.)

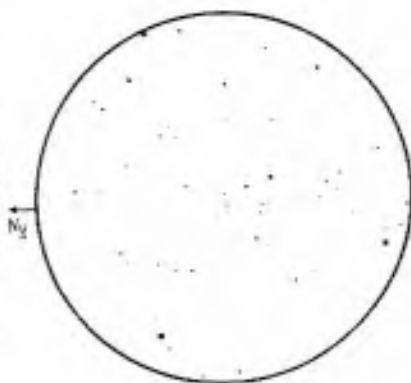
PK 078.3-02.7 PL Cyg (K 4-53)

35,5 T, 420x: Bár a látómezőrajz 263x-os nagyítással készült (a látványos csillagkörnyezet miatt) a PL sem ezzel, sem az OIII szűrővel nem látszott. Csak „sima” 420x-

ossal tűnt fel, mint körszerű, igen halvány derengés, a hármás csillagsor utolsó tagjától kissé E-ra. Nehéz, ráadásul semmi részletet nem mutat. A nagyon halvány planetáris köd kiterjedése 15"-20" lehet. (Berkó Ernő, 2000) (Kohoutek 1972-ben talált rá erre a 20"-es ködre. A λ Cyg közelében mi is rátlálhatunk.)

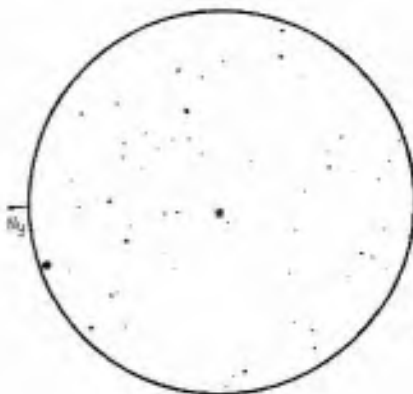
PK 077.5+03.7
35,5 T, 263x, LM= 15'

PK 078.3-02.7
35,5T, 263x, LM= 15'

PK 079.6+05.8 PL Cyg (PK 79+05.1)

35,5 T, 263x: Némi szemszoktatás után egyértelmű látvány: kor alakú folt, bár kicsi, de jól látszik. A pereme határozott, egyéb részlet a nagyítás növelésével sem látszik. A mellette levő csillagnál halványabb, kb. 15" az átmérője. Szűrők sem javítanak a látványon. 124x: OIII-mal szinte kiugrik a LM-ből, de itt már csak igen kicsi korongként. Most a legszebb. 66x: Visszatérve erre a „kereső nagyítás-ra”, szűrő nélkül is észrevehető a LM-ben látszó fényes csillagok ellenére. Persze csak a pontos hely ismeretében, és alapos nézelődés után. (Berkó Ernő, 2000) (Minkowski fedezte fel ezt a planetárist 1948-ban. Katológusok szerint 15"2 illetve 19" a mérete. A γ Cyg és a 30 Cyg között, mintegy félúton találhatjuk meg.)

PK 079.6+05.8
35,5 T, 263x, LM=15'

BERKÓ ERNŐ